

Một số giải pháp xây dựng nông thôn mới ĐẠT TIÊU CHÍ VỀ MÔI TRƯỜNG

LTS: Để góp phần cung cấp thông tin về các tiêu chí xây dựng nông thôn mới ở tỉnh Vĩnh Long. Thông tin khoa học và công nghệ Vĩnh Long xin trích giới thiệu các giải pháp xây dựng nông thôn mới đạt tiêu chí về môi trường. Nội dung được lược trích từ Thông tin khoa học kỹ thuật chuyên đề “Xây dựng nông thôn mới ở Vĩnh Long” do Sở Tài nguyên và Môi trường biên soạn, Liên Hiệp các Hội khoa học và kỹ thuật Vĩnh Long xuất bản.

xét, đánh giá để được công nhận xã nông thôn mới. Thế nhưng, để đạt được tiêu chí này là điều không hề đơn giản. Nó đòi hỏi sự nỗ lực không chỉ của các cấp, các ngành liên quan mà cần phải có sự vào cuộc của toàn xã hội...

Tổng quan thực trạng về các tiêu chí về môi trường của tỉnh Vĩnh Long gồm:

1. Về tiêu chí tỷ lệ hộ được sử dụng nước sạch hợp vệ sinh đạt từ 90%, trong đó tỷ lệ hộ sử dụng nước sạch theo quy chuẩn quốc gia đạt từ 50% trở lên

Để cung cấp đủ nước sạch cho người dân sinh hoạt và sản xuất, những năm qua các cấp, ngành, địa phương, đơn vị đã triển khai nhiều giải pháp cung cấp nước sạch và hạn chế ô nhiễm nguồn nước; đồng thời đẩy mạnh tuyên truyền về việc bảo vệ nguồn nước và vệ sinh môi trường nông thôn, bảo đảm “ăn sạch, uống sạch”, phòng, chống dịch bệnh...

Theo báo cáo số 217/BC-SNN&PTNT của Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn; kết quả điều tra, đánh giá nước sạch & VSMT tỉnh Vĩnh Long năm 2010 cho thấy: Tỷ lệ hộ dân nông thôn sử dụng nước hợp vệ sinh là: 54,37%, trong đó tỷ lệ hộ dân nông thôn sử dụng nước sạch đáp ứng Quy chuẩn Quốc gia về nước sạch do Bộ Y tế ban hành theo QCVN 02: 2009- BYT đạt 28,42%.

Tuy đã có những kết quả đáng ghi nhận trên nhưng thực tế cho thấy để cung cấp nguồn nước sạch, hợp vệ sinh cho người dân nông thôn đạt tiêu chí đề ra, tỉnh vẫn còn phải đối mặt với nhiều thách thức trong đó có vấn đề ô nhiễm nguồn nước mặt.

Đối với nguồn nước mặt, qua kết quả quan trắc của ngành Tài nguyên Môi trường; nguồn

Thực hiện Nghị quyết số 26 ngày 5/8/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng và chương trình hành động của Tỉnh ủy về phát triển nông nghiệp - nông dân - nông thôn, tỉnh Vĩnh Long đã tập trung thực hiện chương trình này với quyết tâm là đến năm 2015 toàn tỉnh có 21 xã đạt 19 tiêu chí của xã nông thôn mới.

Theo “Chương trình mục tiêu quốc gia (MTQG) xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2020 và tầm nhìn đến năm 2030”, mục tiêu đến năm 2015: Nâng cao thu nhập của dân cư nông thôn gấp 1,8 - 2 lần so với hiện tại; Tỷ lệ lao động nông thôn qua đào tạo nghề, bồi dưỡng kiến thức nghề các loại đạt trên 30%, tỷ lệ lao động nông nghiệp còn dưới 50%; **Xây dựng được cơ bản hệ thống giám sát ô nhiễm môi trường nông thôn, cơ bản xử lý và ngăn chặn ô nhiễm ở các điểm gây ô nhiễm môi trường nghiêm trọng**; Xây dựng trên 20% số xã đạt tiêu chuẩn nông thôn mới...

Để đạt được các mục tiêu trên, cần thực hiện 19 tiêu chí để xây dựng mô hình nông thôn mới. Môi trường là 1 trong 19 tiêu chí được xem

nước mặt trên các sông, rạch trong tỉnh so với quy chuẩn kỹ thuật Việt Nam nhiều nơi đã bị ô nhiễm bởi các chỉ tiêu như: chất rắn lơ lửng, chất hữu cơ, đạm, vi sinh.

Tình trạng ô nhiễm này có nhiều nguyên nhân, nhưng chủ yếu là từ các hoạt động sinh hoạt của người dân; từ hoạt động sản xuất nông nghiệp (chăn nuôi, giết mổ, trồng trọt, nuôi trồng thủy sản...) từ hoạt động y tế; từ các cơ sở sản xuất, kinh doanh, khu công nghiệp thải ra.... Bên cạnh đó, tỉnh đang đối mặt với vấn đề nhiễm mặn nước sông và nước ngầm ngày càng gia tăng.

2. Các cơ sở sản xuất kinh doanh đạt tiêu chuẩn về môi trường đạt từ 80% trở lên.

Theo tiêu chí này, các cơ sở sản xuất kinh doanh đều phải tuân thủ các quy định pháp luật về bảo vệ môi trường như: Phải có hồ sơ môi trường và được cơ quan thẩm quyền phê duyệt hoặc xác nhận theo qui định; Trường hợp phát sinh chất thải nguy hại phải lập hồ sơ, đăng ký quản lý chất thải nguy hại theo đúng qui định của Bộ TN&MT.

Hiện tại, trên địa bàn tỉnh các làng nghề truyền thống, các cơ sở tiểu thủ công nghiệp, các cơ sở sản xuất kinh doanh, nông nghiệp, xây dựng, thương mại và dịch vụ nằm rải rác, xen kẽ trong khu vực dân cư. Theo ghi nhận của Sở Công thương, có 23 ngành nghề sản xuất công nghiệp có tính nhạy cảm với môi trường như: Chế biến sản xuất thuốc lá, sản xuất phân bón, gạch gốm, hóa dầu, hóa dược... do chất thải của các ngành này có khả năng gây ô nhiễm môi trường cao nếu không được quan tâm quản lý.

Bên cạnh đó, thời gian gần đây việc mở rộng các trang trại chăn nuôi cùng với phong trào nuôi thủy sản công nghiệp gia tăng. Cũng từ đó vấn đề môi trường phát sinh tại các cơ sở này ngày càng nhiều, ảnh hưởng xấu đến môi trường sinh thái như: Mùi hôi từ phân gia súc, gia cầm, nước thải thải trực tiếp ra ngoài... không chỉ ảnh hưởng không nhỏ đến sinh hoạt, sản xuất của cộng đồng mà còn dẫn đến việc phát sinh nhiều khiếu kiện, ảnh hưởng tình

làng nghĩa xóm.

Như vậy, để xây dựng các xã nông thôn mới đạt tiêu chí 80% cơ sở sản xuất kinh doanh đạt tiêu chuẩn môi trường đòi hỏi các doanh nghiệp, các cấp, các ngành nâng cao ý thức trách nhiệm và tăng cường đầu tư hoạt động bảo vệ môi trường; quản lý chặt chẽ chất thải, đồng thời các ngành, các cấp phải tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra và giám sát.

3. Không có các hoạt động gây suy giảm môi trường và chất thải, nước thải được thu gom và xử lý theo quy định

Theo tiêu chí này, tại các xã nông thôn mới phải: Khắc phục cơ bản tình trạng ô nhiễm nguồn nước; Chấm dứt nạn đổ rác thải, xả nước thải chưa qua xử lý đạt tiêu chuẩn môi trường vào các sông, rạch, ao, hồ; Sử dụng hóa chất, phân bón, thuốc bảo vệ thực vật trong sản xuất, bảo quản sản phẩm nông nghiệp, thức ăn và thuốc phòng trừ dịch bệnh trong chăn nuôi, nuôi trồng thủy sản phải theo đúng quy định.

Những năm qua tỉnh đã có nhiều giải pháp thu gom và xử lý rác thải sinh hoạt; Hướng dẫn, quản lý các cơ sở sản xuất, kinh doanh chấp hành tốt các quy định pháp luật về bảo vệ môi trường; xử lý nghiêm các trường hợp sai phạm; tăng cường các hoạt động bảo vệ môi trường xanh, sạch, đẹp, vận động người dân cùng thực hiện.

Tuy nhiên, việc ngăn chặn các hoạt động gây suy giảm môi trường vẫn chưa triệt để; một số nơi gần khu công nghiệp; các làng nghề; các khu vực sản xuất đang bị ô nhiễm cục bộ, ảnh hưởng không nhỏ đến sản xuất và đời sống của người dân; các cơ sở sản xuất tiểu thủ công nghiệp phần lớn có qui mô sản xuất nhỏ và theo truyền thống thủ công chưa quan tâm xử lý chất thải.

Bên cạnh đó, trong phát triển nông thôn mới, rác là vấn đề khá nan giải, nhất là trong tình trạng hiện nay khi dịch vụ vệ sinh môi trường ở nông thôn chưa phát triển mạnh, hiện trạng thu gom và xử lý rác thải tại tỉnh vẫn còn nhiều bất cập, đã gây ra ô nhiễm môi trường và

ảnh hưởng sức khỏe cộng đồng. Nguyên nhân của tình trạng trên một phần là do ý thức người dân chưa cao và các ngành các cấp chưa quan tâm tổ chức tốt công tác quản lý rác.

4. Nghĩa trang nhân dân được xây dựng theo quy hoạch:

Dù đã có quy hoạch nghĩa trang nhân dân được cấp có thẩm quyền phê duyệt. như tỉ lệ các xã đã xây dựng Nghĩa trang theo quy hoạch tỉ lệ còn thấp.

Thực trạng việc chôn cất người thân vẫn còn phổ biến rải rác khắp nơi trong đất thuộc hộ, gia đình cá nhân vừa mất mỹ quan, thiếu tôn nghiêm, không phù hợp cho BVMT sinh thái, không phù hợp với sản xuất...

Với mục tiêu hướng đến xây dựng vùng nông thôn mới có kết hợp hài hòa giữa phát triển nông thôn và đô thị. Đồng thời, phát triển kinh tế tất yếu sẽ tạo ra các áp lực về môi trường. Vì vậy xây dựng nông thôn mới đạt tiêu chí môi trường sẽ có những khó khăn, thách thức không nhỏ đối với chúng ta. Về trách nhiệm của ngành, chúng tôi xin đề xuất một số giải pháp sau:

Thứ Nhất, cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền về bảo vệ môi trường

Để nâng cao nhận thức và làm thay đổi được nếp suy nghĩ, phong tục, tập quán vệ sinh cũng như hành vi, cách sinh hoạt của người dân nông thôn về bảo vệ môi trường, thì công tác tuyên truyền về bảo vệ môi trường cần phải được đẩy mạnh hơn nữa trong giai đoạn tới nhưng cần phải:

Đa dạng hóa nội dung, hình thức tuyên truyền về BVMT sử dụng mọi hình thức kênh truyền thông thích hợp nhằm cung cấp thông tin cho cộng đồng về các vấn đề liên quan đến đất đai và môi trường tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức và hành động trong các cơ quan, các tổ chức đoàn thể chính trị - xã hội, các cơ sở sản xuất kinh doanh và các tầng lớp nhân dân... Tập huấn kiến thức về nước sạch và kỹ thuật xử lý ô nhiễm môi trường nông thôn. Công tác tuyên truyền, vận động làm cho người dân nhận thức sâu sắc tác hại của ô

niễm môi trường đối với bản thân, gia đình và cộng đồng là công tác rất quan trọng. Người dân có hiểu, có yêu môi trường thì mới có thể giữ môi trường luôn xanh, sạch đẹp, mới có thể phát triển nền kinh tế tỉnh ta bền vững.

Lồng ghép phong trào "Toàn dân tham gia bảo vệ môi trường" vào cuộc vận động "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư" góp phần tạo cảnh quan môi trường thông thoáng và xanh - sạch - đẹp. Cụ thể như: quy định một ngày trong tuần hoặc trong tháng làm ngày tổng vệ sinh chung của mỗi khu vực, xóm. Hướng dẫn mỗi gia đình nên có sọt chứa rác và tự phân loại rác, bỏ đúng nơi quy định. Phát động các phong trào trồng cây xanh, phong trào làm vệ sinh nơi công cộng, khu dân cư tập trung khai thông cống rãnh,... nhân các sự kiện môi trường trong năm.

Thứ Hai, triển khai giải pháp phát triển cộng đồng xã hội

Để thực hiện có hiệu quả quá trình xây dựng Nông thôn mới phát huy dân chủ, sức sáng tạo của nhân dân thì nhân tố con người cần hết sức quan tâm. Trình độ văn hóa của người dân nông thôn hiện còn thấp cho nên việc phổ biến chính sách thường gặp không ít khó khăn. Để khắc phục hạn chế này cần:

Trước khi tiến hành hỗ trợ và đào tạo cần tiến hành các điều tra xã hội học đối với các nhóm đối tượng là: Cán bộ địa phương, cán bộ ấp và người dân. Kết quả điều tra này cho phép biết được đích xác nhu cầu hiện tại cần hỗ trợ và đào tạo.

Tổ chức các lớp tập huấn, đào tạo cán bộ chính quyền địa phương. Tại các lớp tập huấn, để kích thích sự tham gia của người dân bằng những lợi ích thiết thực tổ chức các buổi thảo luận nhóm với nhiều chủ đề đa dạng; chính quyền địa phương, nhân dân cùng tham gia các lớp tập huấn sẽ đưa ra những ý kiến, giải pháp cho hoàn cảnh cụ thể của nông thôn mình. Vì vậy cần phải tạo mọi điều kiện cho người dân chủ động và tham gia có hiệu quả, các cán bộ sẽ thực hiện quá trình trao đổi ý kiến với dân, tiếp thu ý kiến của nhân dân để điều

chính và phát triển trong quá trình xây dựng nông thôn mới. Qua đó cũng tăng cường năng lực của lãnh đạo địa phương.

Thứ Ba, thực hiện giải pháp quy hoạch - kỹ thuật

Trong sản xuất nông nghiệp, cần tuyên truyền và hướng dẫn nông dân hạn chế sử dụng thuốc bảo vệ thực vật, thu gom, xử lý vỏ bao đúng quy định. Đào tạo, bồi dưỡng kiến thức khoa học - kỹ thuật sản xuất nông nghiệp tiên tiến cho nông dân; hướng dẫn các mô hình sản xuất nông nghiệp mang hiệu quả cao đồng thời vừa bảo vệ môi trường như: 3 giảm 3 tăng; Phòng trừ dịch hại tổng hợp IPM, sản xuất rau an toàn; Mô hình VAC, mô hình GAP, xây dựng hầm bi-ô-ga, Tăng cường sử dụng phân xanh, phân hữu cơ tại chỗ kết hợp với phân hóa học.

Chuyển dần đưa chăn nuôi ra xa khu dân cư. Trong phát triển mới các khu chăn nuôi tập trung đúng tiêu chuẩn, các trang trại xây dựng phải cách xa khu dân cư theo quy hoạch. Phân và nước thải trong chăn nuôi cần được xử lý thông qua hệ thống xử lý hoặc bằng cách xây hầm biogas, ủ phân trước khi sử dụng.

Cần tiến hành, quy hoạch, tổ chức, phân bố lại sản xuất tại các làng nghề cho phù hợp với tính chất đặc thù của từng loại hình làng nghề. Chủ cơ sở sản xuất tại các làng nghề cần tuân thủ các quy định về vệ sinh môi trường một cách chặt chẽ.

Các cơ sở sản xuất kinh doanh phải đầu tư các công trình xử lý chất thải đảm bảo tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về môi trường, đồng thời phải xây dựng kế hoạch và triển khai áp dụng sản xuất sạch hơn về các giải pháp quản lý, cải tiến, thay đổi quy trình công nghệ, lắp đặt trang thiết bị mới thân thiện với môi trường, ít phát sinh chất thải, tiết kiệm sử dụng năng lượng, nước, nguyên liệu, nhiên liệu trong sản xuất.

Qui hoạch và đầu tư hệ thống cấp nước nông thôn nhằm nâng cao hiệu quả cung cấp nước sạch cho dân cư nông thôn. Tăng cường xã hội hóa khai thác và quản lý hệ thống cung cấp nước sạch trên địa bàn nông thôn.

Cần quy hoạch, xây dựng hệ thống hạ tầng để giải quyết vấn đề vệ sinh môi trường nông thôn như làm rãnh thoát nước trong khu dân cư; xây dựng nơi xử lý và chứa rác thải thuận tiện cho người dân; Hỗ trợ lắp đặt các thùng chứa rác trên các tuyến đường hẻm để người dân bỏ rác theo quy định và xây dựng nhà vệ sinh tự hoại; Đa phần người dân không tự phân loại được rác nên việc chôn lấp, thu gom, xử lý gặp nhiều khó khăn cần hướng dẫn thành lập và hỗ trợ hoạt động dịch vụ vệ sinh môi trường trong nông thôn. Ngoài ra, một lượng lớn rác thải từ các chợ nông thôn, chợ ven sông... phải tổ chức các giải pháp thu gom, xử lý theo đúng quy định.

Thứ Tư, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về bảo vệ môi trường, nhất là ở cấp xã

Trong việc xét duyệt các chương trình, dự án đầu tư phát triển trên địa bàn tỉnh, các sở, ngành có liên quan cần giữ vững nguyên tắc đảm bảo phát triển bền vững cả về kinh tế - xã hội và môi trường. Quản lý chặt và xử lý nghiêm việc thực hiện các quy định về lập và thẩm định báo cáo đánh giá tác động môi trường có lồng ghép các quy định về thực hiện sản xuất sạch hơn đối với cơ sở sản xuất, kinh doanh mới đầu tư. Đồng thời nghiên cứu, đề xuất chính sách khuyến khích, hỗ trợ đối với các doanh nghiệp áp dụng sản xuất sạch hơn có hiệu quả.

Xã mạnh dạn bố trí cán bộ phụ trách về môi trường thực hiện tốt chức năng quản lý nhà nước về bảo vệ môi trường. Đẩy mạnh hoạt động đào tạo bồi dưỡng kiến thức môi trường cho cán bộ và lãnh đạo cấp xã. Tăng cường vai trò giám sát việc thực hiện pháp luật BVMT của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức đoàn thể các cấp.

Đẩy mạnh công tác kiểm tra, giám sát, nhắc nhở, xử lý nghiêm các trường hợp sai phạm và giải quyết các khiếu nại về môi trường trên địa bàn xã.

Xây dựng phương án quản lý (thu gom, vận chuyển và xử lý) chất thải rắn trên địa bàn huyện và các xã. Từ đó hình thành tổ chức tự

Suy nghĩ về

❖ NGUYỄN THANH TRANG
Hội Nông dân tỉnh Vĩnh Long

quản về môi trường như thành lập hợp tác xã, hộ kinh doanh hoặc các hình thức khác có thể được áp dụng để thực hiện thu gom, xử lý chất thải rắn tại các nơi chưa có dịch vụ thu gom, vận chuyển chất thải rắn. Hỗ trợ lắp đặt các thùng chứa rác trên các tuyến đường hẻm để người dân bỏ rác theo quy định và xây dựng nhà vệ sinh tự hoại, xóa bỏ cầu tiêu trên sông rạch, ao hồ. Tăng cường trồng cây xanh trong khu vực, nơi công cộng và ven các trục giao thông... Xây dựng các hương ước về BVMT; Hình thành và phát triển lực lượng tình nguyện viên bảo vệ môi trường.

Thứ Năm, về giải pháp tài chính

Về vốn xây dựng nông thôn, có nhiều nguồn vốn. Để tạo thuận lợi cần quan tâm:

- Ưu tiên bố trí lồng ghép vào các dự án, chương trình mục tiêu cụ thể để thực hiện các hạng mục công trình kinh tế xã hội nông thôn, các mô hình sản xuất bền vững và bảo vệ môi trường. Đồng thời dành nguồn vốn hỗ trợ kinh phí từ ngân sách;

- Tăng cường xã hội hóa cho người dân hiểu trách nhiệm và quyền lợi để cùng tham gia bảo vệ môi trường. Phát huy hiệu quả sức đóng góp của nhân dân trong xã hội hóa đầu tư cơ sở hạ tầng kỹ thuật, xã hội; Đặc biệt là các công trình chỉnh trang, tạo được sự đồng thuận, nhất trí cao trong dân để tạo thành phong trào chung trên địa bàn.

Tóm lại, xây dựng nông thôn mới nhằm nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho người dân, từng bước rút ngắn dần khoảng cách giữa nông thôn với thành thị là công việc rất quan trọng và cần thiết. Cần xem đây là nhiệm vụ trọng tâm của cả hệ thống chính trị và mọi người cùng tham gia xây dựng. Có như thế mới thực hiện thành công chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, đem lại ấm no, hạnh phúc cho người dân, góp phần tạo nên bộ mặt mới ở nông thôn hiện nay./.

Đào tạo nghề cho nông dân là rất quan trọng, nó tạo ra khả năng phát triển kinh tế nông nghiệp, nông thôn Tỉnh nhà. Đào tạo nghề cho nông dân chính là nâng cao chất lượng nguồn nhân lực ở nông thôn, yếu tố quyết định làm chuyển dịch nhanh cơ cấu kinh tế và cơ cấu lao động góp phần xây dựng và phát triển nền kinh tế bền vững tiên tiến hiện đại. Trong thời gian dài vấn đề đào tạo nguồn nhân lực nói chung, đặc biệt là đào tạo nghề nông thôn chưa được quan tâm đúng mức. Tỉnh hiện còn trên 726.500 người lao động nông thôn (chủ yếu là nông dân), chiếm 86,4% tổng số lao động, nhưng tỷ lệ qua đào tạo còn rất thấp. Do vậy, đẩy mạnh đào tạo nghề cho nông dân là con đường ngắn nhất để gắn liền tri thức khoa học với thực tiễn sản xuất ở nông thôn, là giải pháp tốt nhất để giải quyết việc làm tăng thu nhập cao cho người nông dân. Ông bà ta có câu: "Của sế sế không bằng nghề trong tay".

Thực trạng đào tạo nghề cho nông dân những năm qua của Tỉnh còn nhiều bất cập, chủ yếu dựa vào các trường chính quy, hệ thống các cơ sở dạy nghề và trung tâm dạy nghề các huyện, thành phố. Đối tượng theo học đa phần là con em nông dân, còn người lao động trên 40 tuổi cần được đào tạo thì khó tiếp cận. Nội dung đào tạo nghề còn khoảng cách với yêu cầu phát triển khoa học kỹ thuật ở nông thôn. Hay nói cách khác chưa theo kịp với xu thế phát triển chung và đòi hỏi của người nông dân thiếu hoặc không có việc làm, xuất hiện khá phổ biến "thừa nghề, đói việc", gây tâm lý hoài nghi đối với người học nghề. Bên cạnh đó, việc xây dựng chính sách đào tạo nghề cho nông dân mặc dù Đảng, Nhà nước